

Zorg op maat

Editio

In de gezondheidszorg stonden zorgverleners altijd al voor de uitdaging om hun patiënten de best mogelijke zorg te bieden. In de loop der jaren is ons begrip van zorgkwaliteit verrijkt en omvat het steeds bredere dimensies, zoals de aanvaardbaarheid van zorg voor de patiënt-e, het demedicaliseren van gezondheidsproblemen wanneer alternatieven beschikbaar zijn en het rekening houden met sociale determinanten van gezondheid. Dankzij deze indicatoren wordt de gezondheidszorg verrijkt en verfijnd, en probeert ze voor de patiënten steeds meer oplossingen op maat aan te bieden. Helaas is dit ideaal nog lang niet verwezenlijkt. De twee studies in dit nummer bieden essentiële inzichten over dit onderwerp en benadrukken vooral het belang van de rol van de patiënt-e bij de evaluatie van de zorgkwaliteit.

Onze eerste studie, *Medicamenteuze behandeling van ADHD in België*, onderzoekt het gebruik van methylfenidaat, een geneesmiddel dat vaak wordt voorgeschreven bij een aandachtstekortstoornis met of zonder hyperactiviteit (ADHD of 'Attention Deficit Hyperactivity Disorder'). Onze analyse is een sprekend voorbeeld van het debat. Hoewel het geneesmiddel aan een significant aandeel jonge CM-leden wordt voorgeschreven, formuleert een

systematische analyse van recente wetenschappelijke literatuur twijfels bij de zekerheid van de effectiviteit ervan. Hoe valt het dan te verrechtvaardigen dat het geneesmiddel zo frequent wordt voorgeschreven? De Belgische Hoge Gezondheidsraad (HGR) adviseert op zijn beurt om het geneesmiddel als tweede optie te gebruiken, na een psycho-educatieve aanpak. Dergelijke aanpak geeft prioriteit aan inzicht en aan de begeleiding van de patiënt-e.

Onze gegevensanalyse leidde tot een verontrustende vaststelling: het gebruik van methylfenidaat lijkt vaak ingegeven door factoren die niet strikt medisch zijn. Trends suggereren een risico van pathologisering van gedrag, vooral bij de jongste kinderen in een klas. Er zijn in België ook onverklaarbare geografische verschillen in het voorschrijven van het geneesmiddel. Deze alarmerende trends roepen cruciale vragen op: Is er een risico op overdiagnostisering van aandachtstekortstoornissen bij de jongste kinderen van een klas? En geeft dit dan aanleiding tot overmedicatie? Volgende vraag vat de uitdaging samen voor de behandeling van aandachtstekortstoornissen bij kinderen: Hoe kunnen we zorgkwaliteit garanderen en er tegelijk voor zorgen dat de zorg geschikt, toegankelijk, passend en noodzakelijk is?

Dit debat sluit aan bij een bredere vraag: Hoe kunnen we garanderen dat medische zorg zowel passend als van hoge kwaliteit is? De patiëntervaring kan wel eens de sleutel zijn om deze vraag te beantwoorden. De instrumenten PROM (*Patient-Reported Outcome Measures* of vragenlijst patiënt-gerapporteerde uitkomsten) en PREM (*Patient-Reported Experience Measures* of vragenlijst patiënt-gerap-

porteerde ervaringen) zijn ontwikkeld om de directe ervaring van patiënten vast te leggen. Inderdaad, wie is beter geplaatst dan de patiënt-e om de effectiviteit van een behandeling of de kwaliteit van een medische interactie te beoordelen? Als aanvulling op deze methodologieën, geeft het instrument PRIM (*Patient-Reported Incident Measures*) patiënten de mogelijkheid om ongewenste medische voorvallen te rapporteren die vaak niet worden gemeld. Deze benadering erkent de cruciale rol die patiënten kunnen spelen bij het verbeteren van de veiligheid en kwaliteit van zorg. De OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling) leverde een bijdrage voor deze aanpak met het initiatief om een pilootvragenlijst op te stellen over ongewenste voorvallen in ziekenhuizen, een primeur in België. Onze studie, *Ongewenste voorvallen in het ziekenhuis: het perspectief van de patiënten*, uitgevoerd met het PAQS¹ en met andere mutualiteiten, analyseert de rapportering door patiënten van ongewenste voorvallen in het ziekenhuis. De resultaten zijn confronterend: bijna 16% van de patiënten meldt ongewenste voorvallen tijdens hun ziekenhuisverblijf in Franstalig België.

Het belang van deze instrumenten mag niet worden onderschat. In een wereld waar zorgverlening steeds complexer en gespecialiseerder wordt en patiënten zich vaak verliezen in een doolhof van behandelingen, onderzoeken en consultaties, is het geven van een stem aan de patiënt-e niet alleen een ethische noodzaak, maar ook een waardevol instrument om de zorgkwaliteit te verbeteren. En hoewel de instrumenten PROM, PREM en PRIM een significante vooruitgang betekenen, zijn ze toch slechts een deel van de oplossing. Het garanderen van optimale

zorgkwaliteit vergt een multidimensionale benadering, die verder gaat dan alleen het voorschrijven van een geneesmiddel of het luisteren naar patiënten. Het gaat erom een zorgsysteem te creëren waarin elke patiënt-e gezien wordt als een partner, en waarin begrip en communicatie de basis vormen voor elke medische beslissing.

De evolutie naar een meer patiëntgerichte zorg is lang en complex. Maar de resultaten van onze studies die we hier voorstellen, laten duidelijk zien dat dit de weg is die we moeten inslaan. De uitdaging voor zorgverleners, beleidsmakers en onderzoekers is om samen te werken, en er zo voor te zorgen dat elke patiënt-e de best mogelijke zorg ontvangt, terwijl die wordt gehoord, begrepen en gerespecteerd.

Ons nummer eindigt met een terugblik op onze studiedag '*Geestelijke gezondheid, kruispunt van ongelijkheden*', die afgelopen voorjaar plaatsvond. We brengen voor u een samenvatting van de uitdagingen die werden aangekaart door gerenommeerde Belgische en internationale experten op het gebied van de sociale determinanten van geestelijke gezondheid. Deze overzichten zijn geen verslag van het colloquium, maar zijn bedoeld om deze concepten breder toegankelijk te maken voor wie onze studiedag niet kon bijwonen. Wij wensen u veel leesplezier.

Élise Derroitte
Directie Beleid en Studies

¹ Plateforme pour l'Amélioration continue de la Qualité des soins et de la Sécurité des patients of Platform voor de permanente verbetering van de kwaliteit en veiligheid van de zorg voor patiënten.